

összeg, amely **ugyanazokból** az összeadandókból áll, mint az előbbi (**), értéke 3 ln 2.

Játsszunk el az alábbi gondolattal. Tegyük fel, hogy egy újabb Marshall-segély ln 2 milliárd dollárt (kb. 693 millió dollár) akar nekünk juttatni úgy, hogy a (**)-nak megfelelően ad 1 milliárdot, amiből mi egy idő után visszaadunk fél milliárdot, akkor újra ad 1/3 milliárdot, mi pedig visszaadunk 1/4 milliárdot és így tovább. Nemzeti Bankunk ügyes vezetői egy kis átcsoportosítást kérnek: adják előbb az 1 milliárdot és az 1/3 milliárdot mi kicsit késleltetve, de visszaadjuk a félmilliárdot, majd adják az 1/5 és 1/7 milliárdokat, mi visszaadjuk az 1/8 milliárdot és így tovább,

hiszen ugyanazok az átutalások forognak. Mire a külföld észbekap, közel 2079 milli dollárhoz jutunk. A baj csak az, hogy a (***) említett titkát ők is ismerik. Tudják, hogy **ha egy végtelen sok tagú összegben az összeadandókat felcseréljük, az összeg értéke megváltozhat!** Kérdés a matematikához: Mikor nem következik be ez az anomália? Nem élek vissza az olvasó türelmével, erre már nem felelek. Remélem, hogy az összeadás egyszerű példáján igazoltam: a matematika egy örök, mozgásban lévő tudomány, ugyanolyan drámai katarzissal, mint amilyenekkel hétköznapi életünkben – sokszor nem örömünkre – találkozunk.

Galgóczi László

Káromkodó eleink

Általánosan elterjedt nézet Európában, hogy a trágár beszéd területén világelsők vagyunk: egyetlen nyelv sem olyan gazdag a káromkodások különböző formáiban, mint a magyar. S e nézetben van is valami igazság, hisz egyik nyelvemlékünk is káromkodás: „Hungari autem funesto gladio super eorum capita euibrato amputabant eis manus et caput dicentes Wezteg kwrvanewfya zaros Nemet iwttatok werenkewth ma yzywyk thy wertheketh” (OKLSz. kurva a.).

Mióta és miért káromkodik a magyar? Sokan próbáltak már erre válaszolni, MAKOLDY Sándor szerint a káromkodás hazai elterjedését a rácoknak köszönhetjük, bár megjegyzi, hogy az ősi formákat már magunkkal hozhattuk a Kárpát-medencébe. GYÖRFFY István a káromkodás hajdúbeszéd szinonimájából kiindulva a katonáskodásban látja a durva beszéd elterjedését, s szerinte is a rácok a baj okozói. Azt hiszem, a választ ZLINSZKY Aladár fogalmazta meg a legpontosabban, szerinte a káromkodás nem más, mint bálványtörés: az indulatok, a dühkitörések a „korlátok” ellen irányultak, s tabunak tekintendő dolgok önkéntelen emlegetésében nyilvánultak meg. Véleményét támogatják a régi káromkodási pörök jegyzőkönyvei is: 1563: „És minthogy a közelebb múlt években borzasztó szokásba jött az Istennek és Szenteknek átkozódó szidalmazása és káromlása... elrendeltetik, hogy azok, kik a teremtő Istent, keresztséget és lelket szidalmazták, vagy más módon káromolják, feladatván, illetékes bíróik által első ízben megvesszőztessenek, második ízben megpálcáztassanak, harmadik ízben pedig, mint embör ölök vagy más gonosztevők, halállal büntetessenek” (KOVACS János: Szeged és népe 333); 1589.: „Kgmek... Weottek ezekbe(n) az rut Izoniw zitkoknak claradasat, feokeppen az lelkelw

valo ektelen zitkokat, melyben Nem chak az Nepek coreghy de megh az Iffiusagh seot Azzony Allaty, leanzoy Rendis ektelenwl vetkezik az Istennek tizteseghe ellen...”, 1595.: „az ki az lélekkel szitkozódik, az lelkit elmondja, megszidja az lelket, az kit élő istennek kellene tartanunk... kézi kalodéba vigyék”, 1734.: „Akik pedig Sodoma és Gomora-beliek gonosz példájok szeint nemcsak a testi paráznságban éktelenül test szerint élnek, hanem még nyelvekkel is másoknak testét, lelkét, teremtését, hitét, szívét (mely talán megbocsáthatatlan véték) mívelik, ez utolso sententiával ölettetnek meg: elsőben gonosz nyelve, mellyel Istenét szidalmazta, felebarátját mocskolta, amennyire szájából lehet kihúzatattik és elmetszetik, azután teste tűzzel elevenen megégettetik”, „Valaki azért a mindenható Istent gyűlölségesen hatalmáruul, tulajdonságáruul szidalmazza, isteni tökéletességit, szentségit és hatalmát el veszik, a teremtést teremtett állatoknak, disznóknak, ördögnek, kutyának tulajdonítják, és az Istent mennyei székibül levetik... kővel való agyonverésre ítéltetik”, 1775.: Benkeo Balint... illien tisteletlen(n) szokot diffamatiot az B.Haza(nak) beczitelenseghe mondot, hofi eo kgelme mind haza nepevel hamis volna... Megh kivaniuk Tisztünk szerent, hofi ez hallatlan diffammatioert az Inctusnak nyelve kivonattassék, es annak utanna feje vetettessek...”, „a quareulans Szemely... egyszer kuruanak mondotta... ha többször ezen becstelenítő Szót tselekszi, a Varosbol ki tsapattassek itilletett”.

Miért is káromkodtunk és káromkodunk hát? Válaszoljon erre W. G. SUMMER! „Tolvajnyelv meg a káromkodás a nyelv divatja. ...a kifejezés célszerűsége indokolja használatukat. Olyan kifejezésekre van szükség, amelyek felkeltik a figyelmet és bevésődnek az emlékezetbe.

A durva káromkodás meghökkenti az ellenfelet, vagy pedig ösztönös reagálás egy olyan szituációra, amely megkönnyebülést biztosít, ha semmilyen más megkönnyebülési lehetőségre nincs mód. Ez a káromkodás legfőbb gyakorlati oka. De a káromkodás ebben az esetben is káros szokás...” (*Népszokások*. 287-8).

(folytatjuk)